

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

17 aprilie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

președinte
judecători

GORDILĂ Nicolae
CATAN Liliana
COVALENCO Elena
DIACONU Iurie
GUZUN Ion

judecând, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de inculpații Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie, Bulbaș Daniel, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 15 decembrie 2017, în cauza penală privindu-i pe

GORBATÎH Lilian XXXXX, născut la XXXXX, originar din XXXXX și domiciliat în XXXXX;

BULBAȘ Anatolie XXXXX, născut la XXXXX, originar din XXXXX și domiciliat în XXXXX;

BULBAȘ Daniel XXXXX, născut la XXXXX, originar din XXXXX și domiciliat în XXXXX;

Persoana juridică Societatea cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț” SC, cod fiscal 1015602001426, adresa juridică în r-nul Ungheni, sat. Bușila, reprezentată de Peev Vitali;

Persoana juridică Societatea cu Răspundere Limitată „Cerealeun-Com” SC, cod fiscal 1016609000849, adresa juridică în mun. Chișinău, str. Alexandru cel Bun 30, of. 3, reprezentată de avocatul Cebotari Andrei.

Termenul de examinare a cauzei:

Instanța de fond: 24.05.2017 – 10.08.2017;

Instanța de apel: 08.09.2017 – 15.12.2017;

Instanța de recurs: 26.02.2018 – 17.04.2018.

Asupra recursurilor ordinare declarate, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 10 august 2017, adoptată în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, au fost recunoscuți vinovați și condamnați:

- Gorbatîh L., în baza art. 42 alin. (2) și (3), 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, la 7 luni și 28 zile, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a exercita activității de antreprenoriat pe un termen de 2 ani;

- Bulbaș A., în baza art. 42 alin. (2) și (5), 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, la amendă în mărime de 3350 unități convenționale, ceea ce constituie 167500 lei, cu privarea de dreptul de a exercita activității de antreprenoriat pe un termen de 2 ani;

- Bulbaș D., în baza art. 42 alin. (2) și (5), 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, la amendă în mărime de 3350 unități convenționale, ceea ce constituie 167500 lei, ținând seama de prevederile art. 79 Cod penal inculpatului nu i-a fost aplicată pedeapsa complementară, sub forma de privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate;

- persoanele juridice Societățile cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț” SC și „Cerealeun-Com” SC, în baza art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, la amendă în mărime de 4000 unități convenționale, ceea ce constituie 200000 lei, cu privarea de dreptul de a exercita activității în domeniul comerțului cu ridicarea cerealelor, semințelor, furajelor și tutunului neprelucrat.

Acțiunile civile înaintate de către Serviciul Fiscal de Stat în privința persoanelor juridice Societățile cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț” SC și „Cerealeun-Com” SC, au fost admise în principiu, lăsând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a se pronunța astfel, prima instanță asupra fondului a constatat următoarele: în perioada anului 2016, Gorbatîh L. dirijând acțiunile altor participanți la acțiunile criminale Bulbaș A. și Bulbaș D., fiind investiți în vederea exercitării funcțiilor administrative de dispoziție și organizatorico-economice în cadrul unei organizații comerciale, fiind responsabili conform art. 7 și 13 a Legii Contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007 de asigurarea controlului asupra operațiunilor economice efectuate și înregistrarea lor în documentele justificative, de organizarea și asigurarea ținerii contabilității, de întocmirea și prezentarea oportună, completă și corectă a documentelor primare, a registrelor contabile conform regulilor stabilite, de asigurarea întocmirii și prezentării rapoartelor financiare și dărilor de seamă fiscale, precum și responsabili de respectarea legislației fiscale, calcularea și achitarea impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii, au gestionat activitatea persoanelor juridice „Cerealeun-Com” SRL și „Cereale Comerț” SRL, punând în aplicare o schemă frauduloasă manifestată prin includerea în documentele contabile, fiscale și/sau financiare a datelor vădit denaturate privind veniturile și cheltuielile, a unor cheltuieli care nu au la bază operațiuni reale și/ori care au la bază operațiuni ce nu au existat, și tănuirea unor obiecte impozabile, acțiuni ce au condus la neachitarea impozitelor față de bugetul de stat în proporții deosebit de mari.

Gorbatîh L. a gestionat activitatea întreprinderii „Cereale Comerț” SRL, c/f 1015602001426, unde a deținut calitatea de fondator unic și director împreună cu Bulbaș A., care avea funcția de director și Bulbaș D., care activa în calitate de contabil.

În conformitate cu rezultatele controlului fiscal efectuat la întreprinderea „Cereale Comerț” SRL, c/f 1015602001426, reflectate în actul de control emis de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat nr.5-679464 din 31 martie 2017, s-au constatat următoarele:

La capitolul corectitudinii calculării și plenitudinii transferării impozitului pe venit din salariu pentru perioadele fiscale martie 2016 - februarie 2017 s-a stabilit diminuarea sumei impozitului pe venit reținut din salariu pentru perioada fiscală iunie 2016 cu 1348,02 lei (suma impozitului pe venit care urma să fie declarată constituie 1755,42 lei din plățile salariale în suma de 19200 lei, dar a declarat 407,40 lei).

La capitolul corectitudinii reținerii impozitului pe venit reținut la sursa de plată conform prevederilor art. 90¹ alin. (3⁵) al Codului Fiscal (*Persoanele specificate la art.90 rețin un impozit în mărime de 2% din plățile efectuate în folosul persoanei fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și a gospodăriilor țărănești (de fermier), pe veniturile obținute de către acestea aferente livrării producției din fitotehnie și horticultura în formă naturală, inclusiv a nucilor și a produselor derivate din nuci, și a producției din zootehnie în formă naturală, în masă vie și sacrificată, cu excepția laptelui natural*), s-au stabilit următoarele.

Impozitul pe venit reținut la sursa de plată pentru perioadele fiscale supuse verificării a fost calculat și achitat de către contribuabilul în sumă de 262624,86 lei din plățile pentru producția din fitotehnie: efectuate în adresa persoanelor fizice în sumă de 13131243 lei.

Totodată, încălcând prevederile art.8 alin. (2) lit. d), e). art.90¹ alin. (3⁵) din Codul fiscal, pentru perioada fiscală septembrie 2016, întreprinderea a reținut dar nu a declarat și nu a transferat la buget, impozitul pe venit la sursa de plată în suma de 138348 lei (din plățile efectuate în folosul persoanelor fizice pe veniturile obținute de către acestea aferente livrării producției agricole - floarea soarelui în suma de 6917400 lei - pentru septembrie 2016, valoarea producției agricole procurate de la persoane fizice și achitate constituie 15702330 lei, impozitul pe venit $15702330 * 2\% = 314047$ lei, s-a declarat de către contribuabilul impozit pe venit 175699 lei, diferența 138348 lei).

În rezultatul verificării impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător s-a constatat nerespectarea obligațiilor prevăzute de art.8 alin. (2) lit. d), e) și prevederilor art.24 alin. (1): (*Se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare, achitate sau suportate de contribuabil pe parcursul perioadei fiscale, exclusiv în cadrul activității de întreprinzător*), (8) (*Nu se permite deducerea pierderilor în urma vânzării sau schimbului proprietății, îndeplinirii lucrărilor și prestării serviciilor, efectuate, în mod direct sau mijlocit, între persoanele interdependente*), (10) (*Se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare suportate de contribuabil pe parcursul perioadei fiscale, neconfirmate documentar. în mărime de 0,2% din venitul impozabil*), (13) (*Deducerea reziduurilor, deșeurilor și perisabilității naturale se permite în limitele aprobate anual de către conducătorii întreprinderilor*), art. 26 alin. (2): (*Proprietate pe care se calculează uzura este proprietatea materială reflectată în bilanțul contribuabilului în conformitate cu legislația și folosită în activitatea de întreprinzător, a cărei valoare scade prezumtiv ca urmare a uzurii fizice și morale și a cărei perioadă de exploatare este mai mare de un an, iar valoarea ei depășește suma de 6000 lei*) al Codului Fiscal aprobat prin Legea nr. 1163-XIII din 24.04.1997 și a Hotărârii Guvernului nr.596 din 13.08.2012 privind Declarația persoanei juridice cu privire la impozitul pe venit, la completarea Declarației

cu privire la impozitul pe venit pentru anul 2016 prin diminuarea impozitului pe venit cu 321397 lei în rezultatul următoarelor acțiuni:

- micșorării neîntemeiate a sumei venitului obținut pentru perioada de raportare cu 13600 lei aferent livrării în adresa SRL „Scorpan Si Co” c.f. 1004600012329 în baza facturii fiscale seria FU nr. 887097 (nr. corect 8870197) din 26.12.2016 (blancheta a fost procurata la data de 09.06.2015);

- majorarea neîntemeiată a sumei cheltuielilor declarate de către contribuabilul cu 172815 lei (declarat 37615571 lei, conform progr. 1C- 37442756 lei);

- declararea și deducerea cheltuielilor aferente pierderilor de active materiale în suma de 1151 lei, care în cadrul controlului nu au fost confirmate documentar (casarea silitrei și prunei prin operațiunea standard în progr. 1C);

- deducerea cheltuielilor aferente combustibilului și serviciilor de reparație auto (inclusiv pieselor de schimb) destinația utilizării cărora în cadrul controlului fiscal nu a fost constatată, fiind stabilită ca utilizarea în alte scopuri decât cele de întreprinzător în suma totală de 1154888 lei (valoarea combustibilului trecut la cheltuieli - 1024363 lei (motorina - 545160,12 lei și benzina - 479203,12 lei) și valoarea serviciilor de reparație auto, inclusiv a pieselor de schimb constituie 130525 lei (piese de schimb - 119304,68 lei și reparații auto - 11220 lei)). Concluzii privind neutilizarea activelor circulante în activitatea de întreprinzător se bazează pe verificarea blanchetelor de strictă evidență - foi de parcurs procurate de către contribuabil, care a constatat că atât foile de parcurs pentru autoturisme, cât și pentru autocamioane nu au fost îndeplinite conform prevederilor Instrucțiunilor privind completare și prelucrare foilor de parcurs aprobate prin Ordinul Departamentului Analize Statistice și Sociologice al Republicii Moldova nr. 108 din 17.12.1998;

- deducerea pierderilor în urma vânzării activelor efectuate între persoanele interdependente, și anume livrări de active biologice - ovine în adresa SRL „Deodemos Info” c.f. 1004609000992 (capitalul statutar aparține dlui Gorbatîh L.) conform facturilor fiscale seria AAA nr. 0746592 din 25.05.2016, seria AAA nr. 0746593 din 25.05.2016, seria AAA nr. 0746602 din 16.06.2016 în valoarea totală (fără TVA) de 229593,33 lei, costul cărora conform datelor din evidența contabilă a întreprinderii constituie 704487,45 lei (229593.33-704487,45=-474894,12 lei);

- trecerea la cheltuieli a costului producției agricole de floarea soarelui în suma de 420000 lei livrate la data de 01.09.2016 în cantitate de 70000 kg, pentru care contribuabilul nu dispune de document ce confirmă procurarea mărfii. Astfel, cheltuieli privind costul mărfii livrate se constată ca cheltuieli neconfirmate documentar;

- înregistrarea cheltuielilor în baza facturilor fiscale, originalele blanchetelor cărora nu s-au constatat în cadrul controlului în suma totală de 328496,74 lei (art. 24 alin. 10 Codul fiscal) constatate în rezultatul controlului ca cheltuieli neconfirmate documentar ((Seria OM nr. 2198746 din 28.09.2016, FA nr. 5175911 din 30.09.2016, FA nr. 5175940 din 30.09.2016), pentru L/10/2016 cu 25287,86 lei (Seria JI nr. 0291 166 din 12.10.2016, JI nr. 0291 167 din 13.10.2016, OM nr. 2214573 din 17.10.2016, JI nr. 0291164 din 31.10.2016), pentru L/11/2016 cu 1716.29 lei (Seria OM nr. 2239332 din 17.11.2016, LB nr. 0215032 din 23.11.2016));

- trecerea la cheltuieli a TVA calculate din diferența de costul livrărilor ce depășește valoarea livrărilor (mai jos de cost) în suma totală de 120947.76 lei, care nu au fost suportate și/sau achitate de către contribuabilul, doar înregistrate în programul de evidență contabilă.

În rezultatul controlului suma cheltuielilor constatate pentru perioada anului 2016 a fost micșorată prin ajustare cu 2175982 lei. Luând în considerare prevederile art.24 alin.(10) din Codul fiscal, suma cheltuielilor neconfirmate documentar permise la deduceri constituie 0,2% din venitul impozabil în suma de 4242027 lei sau 8484 lei.

Astfel, venitul impozabil pentru perioada anului 2016 determinat în rezultatul controlului constituie 4 233 543 lei, impozitul pe venit calculat din acesta constituie 508025 lei, pe când conform datelor contribuabilului acesta a fost declarat în sumă de 186628 lei.

Prin urmare, persoanele care au gestionat SRL „Cereale Comerț” intenționat au diminuat venitul impozabil cu 2678309 lei, acțiuni ce au condus la diminuarea impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător cu 321397 lei.

La capitolul corectitudinii calculării și achitării Taxei pe Valoarea Adăugată pentru perioadele fiscale martie 2016 - februarie 2017 s-a stabilit nerespectarea obligațiilor contribuabilului prevăzute de art. 8 alin. (2) lit. d), e) din Codul fiscal și încălcarea prevederilor art. 101 alin. 1) (*Subiecții impozabili stipulați la art. 94 lit. a) sînt obligați să declare, conform art. 115 și să achite la buget pentru fiecare perioadă fiscală, stabilită conform art. 114, suma T.V.A., care se determină ca diferență dintre sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate de către cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate lor și sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate furnizorilor la momentul procurării valorilor materiale, serviciilor (inclusiv T.V.A. la valorile materiale importate) folosite pentru desfășurarea activității de întreprinzător în perioada fiscală respectivă, ținîndu-se cont de dreptul de trecere în cont conform art. 102), art. 102 alin. (2), art. 115 alin. (2) (Fiecare subiect impozabil trebuie să verse la buget suma T.V.A. care urmează a fi achitată pentru perioadă fiscală, cel tîrziu la data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă, cu excepția achitării T.V.A. în buget: a) pentru serviciile aferente importului de mărfuri, a cărei achitare se face la momentul importului mărfii; b) pentru serviciile importate, a cărei achitare se face la momentul efectuării plății, inclusiv a plății prelabile pentru serviciul de import) din Codul fiscal, a prevederilor Ordinului IFPS nr. 1164 din 25.10.2012 „Despre aprobarea formularului Declarației privind TVA și modul de completare a Declarației privind TVA” (Anexa nr. I) prin:*

- micșorarea neîntemeiată a volumului de livrări impozabile la cota standard pentru luna decembrie 2016 cu 13 600 lei, respectiv suma TVA cu 2 720 lei declarate de către furnizorul SRL „Scorpan Si Co” c.f. 1004600012329 în baza facturii fiscale seria FU nr. 887097 din 26.12.2016;

- micșorarea sumei TVA aferentă plăților anticipate (avansuri) primite de la cumpărători în suma totală 250046,67 lei, inclusiv pentru L/03/2016 cu 148 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL „Deodemos Info” c.f. 1004609000992 în suma de 2000 lei, pentru L/09/2016 cu 7035 lei aferentă plăților în avans primite de la GȚ „Bujor

Steliana” c.f. 34658957 în suma de 42210 lei, pentru L/10/2016 cu 66 666,67 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL „Crown” c.f. 100361 1004943 în suma de 900 000 lei, pentru L/11/2016 cu 17272 lei, aferentă plăților în avans primite de la SRL „Cereal Grup” c.f. 1016602003885 în suma de 233170 lei, pentru L/11/2016 cu 157 444 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL „Trans Oil Refinery” c.f. 1006600053586 în suma de 2 125 492.50 lei, pentru L/11/2016 cu 1481 lei aferentă plăților în avans de la SRL „Lariland” c.f. 1010609000397 în suma de 20000 lei,

- micșorarea TVA aferentă livrărilor impozabile la cota redusă (8%) cu suma de 21473,42 lei declarate în baza facturii fiscale seria AAA nr. 0746594 din 28.06.2016, eliberate în adresa SA „Floarea Soarelui” c.f. 1002602001837, ca rezultat al stornării (micșorării) cu suma TVA calculate anterior de la avansuri primite. În rezultatul controlului nu s-a constatat calcularea sumelor TVA de la avansuri primite de la SA „Floarea Soarelui” în perioadele fiscale precedente:

- majorarea sumei TVA trecută în cont aferentă procurărilor declarate de către contribuabilul în baza facturilor fiscale primite de la furnizori de combustibil, destinația utilizării căruia în cadrul controlului fiscal nu a fost constatată, fiind stabilită ca utilizarea în alte activități decât cele de întreprinzător. Concluzii privind neutilizarea activelor circulante în activitatea de întreprinzător se bazează pe verificarea blanchetelor de strictă evidență - foi de parcurs procurare de către contribuabil, care a stabilit că atât foile de parcurs pentru autoturisme, cât și pentru autocamioane nu au fost îndeplinite conform prevederilor Instrucțiunilor privind completarea și prelucrarea foilor de parcurs aprobate prin Ordinul Departamentului Analize Statistice și Sociologice al Republicii Moldova nr. 108 din 17.12.1998. Astfel, contrar prevederilor art. 102 alin. (2) din Codul fiscal, contribuabilul a declarat la deduceri TVA aferentă procurărilor de combustibil în suma totală de 182517.89 lei, inclusiv pentru perioada fiscală L/03/2016- 17167,21 lei, L/04/2016-16665,32 lei, L/05/2016- 16420,04 lei, L/06/2016- 16533,31 lei, L/07/2016- 24483.48 lei, L/08/2016-19863.89 lei, L/09/2016-29617.41 lei, L/10/2016- 41767.23 lei;

- majorarea sumei TVA trecută în cont aferentă procurărilor declarate de către contribuabilul în baza facturilor fiscale primite de la furnizorii de piese de schimb auto și serviciilor de deservire și reparație auto cu 29 553,64 lei, inclusiv pentru L/03/2016 cu 1008,33 lei, L/06/2016 cu 12164.17 lei. L/08/2016 cu 2278,34 lei, L/09/2016 cu 6973,61 lei, L/10/2016 cu 7129,19 lei. În rezultatul controlului fiscal nu s-a confirmat utilizarea valorilor materiale și serviciilor aferente întreținerii mijloacelor de transport în scopuri de întreprinzător;

- majorarea sumei TVA aferente procurărilor cu 28143,78 lei, prin declararea acestora în baza facturilor fiscale, originalele cărora nu s-au constatat în cadrul controlului, inclusiv pentru L/09/2016 cu 1139,63 lei (Seria OM nr. 2198746 din 28.09.2016, FA nr. 5175911 din 30.09.2016, FA nr. 5175940 din 30.09.2016), pentru L/10/2016 cu 25287,86 lei (Seria JI nr. 0291 166 din 12.10.2016, JI nr. 0291167 din 13.10.2016, OM nr. 2214573 din 17.10.2016, JI nr. 0291 164 din 31.10.2016), pentru L/11/2016 cu 1716,29 lei (Seria OM nr. 2239332 din 17.11.2016, LB nr. 0215032 din 23.11.2016).

Cele expuse au dus la diminuarea sumelor TVA aferentă bugetului cu 426629 lei, inclusiv pentru L/03/2016 cu 18 324 lei, L/05/2016 cu 16 559 lei, L/06/2016 cu 55, cu 18 375 lei, L/08/2016 cu 34983 lei, L/09/2016 cu 48761 lei, L/11/2016 cu 230937 lei, L/12/2016 cu 2720 lei și întocmirea neconformă a Declarațiilor privind TVA pentru perioadele fiscale martie 2016 - decembrie 2016 (10 cazuri), din care 8 cazuri cu calcularea obligațiilor suplimentare aferente bugetului la compartimentul TVA.

Gorbatîh L., gestionând activitatea întreprinderii „Cereale Comerț” SRL având calitatea de organizator și autor, acționând de comun acord și în înțelegere prealabilă cu Bulbaș A., care deținea funcția de director și Bulbaș D., care deținea funcția de contabil, au săvârșit acțiuni prejudiciabile de eschivare de la achitarea impozitelor și taxelor la bugetul public național a întreprinderilor, prin includerea în documente contabile, fiscale și financiare a datelor vădit denaturate privind veniturile și cheltuielile, a unor cheltuieli care nu au la bază operațiuni reale și care au la bază operațiuni ce nu au existat, și tănuirea unor obiecte impozabile, acțiuni care au condus la neachitarea taxelor și impozitelor în proporții deosebit de mari în sumă totală de 887722.02 lei.

Tot el, a gestionat activitatea „Cerealeun-Com” SRL c/f 1016609000849, în cadrul căreia în calitate de fondator și director era înregistrat Ticolaz I., care în realitate nu a desfășurat activitate de întreprinzător, activitatea întreprinderii fiind în întregime gestionată de Gorbatîh L., împreună cu Bulbaș A., care avea rolul de administrator și Bulbaș D., care activa în calitate de contabil.

Bulbaș A. a exercitat funcția de director în cadrul întreprinderii „Cereale Comerț” SRL, c/f 1015602001426, gestionată de către Gorbatîh L., unde Bulbaș D. activa în calitate de contabil, având atribuția identificării și organizării procurării producției agricole de la persoanele fizice cu introducerea unor date vădit denaturate în actele de achiziție și alte documente întocmite în acest sens.

Tot el, a îndeplinit funcțiile de administrator în cadrul întreprinderii „Cerealeun-Com” SRL, c/f 1016609000849, gestionată de asemenea de către Gorbatîh L., unde Bulbaș D. activa în calitate de contabil, având aceleași atribuții de identificare și organizare a procurării producției agricole de la persoanele fizice cu introducerea unor date vădit denaturate în actele de achiziție și alte documente întocmite în acest sens.

Bulbaș D. a exercitat funcția de contabil în cadrul întreprinderii „Cereale Comerț” SRL, c/f 1015602001426, gestionată de către Gorbatîh L., unde Bulbaș A. activa în calitate de director, având atribuția ducerii evidenței contabile, reflectării evenimentelor economice în contabilitatea întreprinderii, cu introducerea unor date vădit denaturate în dările de seamă, registrele contabile și rapoartele financiare prezentate organului fiscal competent.

Tot el, a exercitat funcția de contabil în cadrul întreprinderii „Cerealeun-Com” SRL, c/f 1016609000849, gestionată de către Gorbatîh L., unde Bulbaș A. activa în calitate de director, având atribuția ducerii evidenței contabile, reflectării evenimentelor economice în contabilitatea întreprinderii, cu introducerea unor date vădit denaturate în dările de seamă, registrele contabile și rapoartele financiare prezentate organului fiscal competent.

În conformitate cu rezultatele controlului fiscal efectuat la întreprinderea „Cerealeun-Com”, SRL c/f 1016609000849, reflectate în actul de control emis de

Inspectoratul Fiscal Principal de Stat s-a constatat că: pentru perioada 13.04.2016-31.12.2016 întreprinderea a prezentat Declarația cu privire la impozitul pe venit, conform căreia a declarat suma totală a veniturilor constatate conform datelor contabilității financiare în mărime de 13 850 283 lei și suma totală a cheltuielilor constatate conform datelor contabilității financiare în mărime de 13 875 851 lei, înregistrând pierderi în sumă de 25 568 lei.

Conform documentelor primare pentru perioada de activitate respectivă, prezentate de către persoanele responsabile de gestionarea activității întreprinderii „Cerealeun-Com” SRL, se constată că în suma cheltuielilor au fost incluse procurări de la persoane fizice în baza actelor de achiziție a mărfurilor în sumă totală de 11 637 841 lei.

Întru confirmarea primirii sumelor de mijloace bănești în mărime totală de 11637841 lei de la comercializarea producției agricole și predarea acesteia agentului economic, de către persoanele fizice înregistrate în actele de achiziție a mărfurilor și în evidența contabilă a contribuabilului, s-a stabilit că persoanele fizice au confirmat livrarea mărfurilor în adresa contribuabilului „Cerealeun-Com” SRL doar în sumă de 257 780 lei. Totodată, s-a stabilit că persoanele cu funcție de răspundere au reflectat în actele de achiziție a mărfurilor și în evidența contabilă date vădit denaturate privind persoanele fizice care au vândut produsele agricole: în 3 cazuri procurarea produselor cerealiere în sumă totală de 751170 lei de la persoane fizice după data decesului.

Contrar prevederilor art. 24 alin. (10) din Codul fiscal, care stipulează că „se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare suportate de contribuabil pe parcursul anului fiscal, neconfirmate documentar, în mărime de 0,2% din venitul impozabil”, contribuabilul a atribuit neîntemeiat la deduceri în Declarația cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală 2016, suma de 11380061 lei ce reprezintă cheltuieli neconfirmate de la valoarea produselor cerealiere procurate de la persoane fizice.

Încălcarea descrisă mai sus, a dus la micșorarea de către întreprinderea „Cerealeun-Com” SRL a venitului impozabil pentru anul 2016 cu 11331784 lei și respectiv diminuarea impozitului pe venit provenit din activitatea de întreprinzător pentru anul 2016 cu 1359814 lei.

Gorbatîh L., gestionând activitatea întreprinderii „Cerealeun-Com” SRL, având calitatea de organizator și autor, acționând de comun acord și în înțelegere prealabilă cu Bulbaș A., care deținea funcția de director și Bulbaș D., care deținea funcția de contabil, a săvârșit acțiuni prejudiciabile de eschivare de la achitarea impozitelor și taxelor la bugetul public național a întreprinderilor, prin includerea în documente contabile, fiscale și financiare a datelor vădit denaturate privind veniturile și cheltuielile, a unor cheltuieli care nu au la bază operațiuni reale și care au la bază operațiuni ce nu au existat, și tănuirea unor obiecte impozabile, acțiuni care au condus la neachitarea taxelor și impozitelor în proporții deosebit de mari în sumă totală de 1359814 lei.

Prin acțiunile lor intenționate, Gorbatîh L., Bulbaș A. și Bulbaș D., prin includerea în documentele contabile, fiscale și financiare a unor date denaturate privind veniturile și cheltuielile și prin tănuirea unor obiecte impozabile au condus la neachitarea impozitelor în proporții deosebit de mari, în sumă totală de 2 247 536,02 lei.

Persoana juridică SRL „Cereale Comerț”, urmărind scopul eschivării de la achitarea impozitelor și taxelor la bugetul public național și obținerii unor avantaje economice și material, în perioada anului 2016, Gorbatîh L., dirijând acțiunile altor participanți la acțiunile criminale Bulbaș A. și Bulbaș D., a gestionat activitatea persoanelor juridice „Cerealeun-Com” SRL și „Cereale Comerț” SRL, punând în aplicare o schemă frauduloasă manifestată prin includerea în documentele contabile, fiscale și/sau financiare a datelor vădit denaturate privind veniturile și cheltuielile, a unor cheltuieli care nu au la bază operațiuni reale și/ori care au la bază operațiuni ce nu au existat, și tănuirea unor obiecte impozabile, acțiuni ce au condus la neachitarea impozitelor față de bugetul de stat în proporții deosebit de mari.

Gorbatîh L. a gestionat activitatea întreprinderii „Cereale Comerț” SRL, c/f 1015602001426, unde a deținut calitatea de fondator unic și director, împreună cu Bulbaș A., care avea funcția de director și Bulbaș D., care activa în calitate de contabil.

În conformitate cu rezultatele controlului fiscal efectuat la întreprinderea „Cereale Comerț” SRL, c/f 1015602001426, reflectate în actul de control emis de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat nr.5-679464 din 31 martie 2017, s-au constatat următoarele:

La capitolul corectitudinii calculării și plenitudinii transferării impozitului pe venit din salariu pentru perioadele fiscale martie 2016 - februarie 2017 s-a stabilit diminuarea sumei impozitului pe venit reținut din salariu pentru perioada fiscală iunie 2016 cu 1348,02 lei (suma impozitului pe venit care urma să fie declarată constituie 1755,42 lei din plățile salariate în suma de 19200 lei, dar a declarat 407,40 lei).

La capitolul corectitudinii reținerii impozitului pe venit reținut la sursa de plată conform prevederilor art. 90¹ alin. (3⁵) al Codului Fiscal (*Persoanele specificate la art.90 rețin un impozit în mărime de 2% din plățile efectuate în folosul persoanei fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și a gospodăriilor țărănești (de fermier), pe veniturile obținute de către acestea aferente livrării producției din fitotehnie și horticultura în formă naturală, inclusiv a nucilor și a produselor derivate din nuci, și a producției din zootehnie în formă naturală, în masă vie și sacrificată, cu excepția laptelui natural*), s-au stabilit următoarele: Impozitul pe venit reținut la sursa de plată pentru perioadele fiscale supuse verificării a fost calculat și achitat de către contribuabilul în sumă de 262 624,86 lei din plățile pentru producția din fitotehnie, efectuate în adresa persoanelor fizice în sumă de 13 131 243 lei.

Totodată, încălcând prevederile art.8 alin. (2) lit. d), e), art. 90¹ alin. (3⁵) din Codul fiscal, pentru perioada fiscală septembrie 2016 întreprinderea a reținut dar nu a declarat și nu a transferat la buget, impozitul pe venit la sursa de plată în suma de 138 348 lei (din plățile efectuate în folosul persoanelor fizice pe veniturile obținute de către acestea aferente livrării producției agricole - floarea soarelui în suma de 6917400 lei - pentru septembrie 2016 valoarea producției agricole procurate de la persoane fizice și achitate constituie 15 702 330 lei, impozitul pe venit $15702330 \cdot 2\% = 314047$ lei, s-a declarat de către contribuabilul impozit pe venit 175699 lei, diferența 138348 lei).

Totodată, în rezultatul verificării impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător s-a constatat nerespectarea obligațiilor prevăzute de art.8 alin. (2) lit. d). e) și prevederilor art.24 alin.(1) (*Se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare,*

achitate sau suportate de contribuabil pe parcursul perioadei fiscale, exclusiv în cadrul activității de întreprinzător). (8) (Nu se permite deducerea pierderilor în urma vânzării sau schimbului proprietății, îndeplinirii lucrări/or și prestării serviciilor, efectuate, în mod direct sau mijlocit, între persoanele interdependente). (10) (Se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare suportate de contribuabil pe parcursul perioadei fiscale, neconfirmate documentar, în mărime de 0.2% din venitul impozabil). (13) (Deducerea reziduurilor, deșeurilor și perisabilității naturale se permite în limitele aprobate anual de către conducătorii întreprinderilor), art. 26 alin. (2) (Proprietate pe care se calculează uzura este proprietatea materială reflectată în bilanțul contribuabilului în conformitate cu legislația și folosită în activitatea de întreprinzător, a cărei valoare scade prezumtiv ca urmare a uzurii fizice și morale și a cărei perioadă de exploatare este mai mare de un an. iar valoarea ei depășește suma de 6000 lei) al Codului Fiscal aprobat prin Legea nr. 1163-XNI din 24.04.1997 și a Hotărârii Guvernului RM nr.596 din 13.08.2012 „Privind Declarația persoanei juridice cu privire la impozitul pe venit”, la completarea Declarației cu privire la impozitul pe venit pentru anul 2016 prin diminuarea impozitului pe venit cu 321 397 lei în rezultatul următoarelor acțiuni:

- micșorării neîntemeiate a sumei veniturii obținut pentru perioada de raportare cu 13600 lei aferent livrării în adresa SRL „Scorpan Si Co” c.f. 1004600012329 în baza facturii fiscale seria FU nr. 887097 (nr. corect 8870197) din 26.12.2016 (blancheta a fost procurată la data de 09.06.2015);

- majorarea neîntemeiată a sumei cheltuielilor declarate de către contribuabilul cu 172815 lei (declarat 37615571 lei, conform progr. 1C- 37442756 lei);

- declararea și deducerea cheltuielilor aferente pierderilor de active materiale în suma de 1151 lei, care în cadrul controlului nu au fost confirmate documentar (casarea silitei și prunei prin operațiunea standard în progr. 1C);

- deducerea cheltuielilor aferente combustibilului și serviciilor de reparație auto (inclusiv pieselor de schimb) destinația utilizării cărora în cadrul controlului fiscal nu a fost constatată, fiind stabilită ca utilizarea în alte scopuri decât cele de întreprinzător în suma totală de 1154888 lei (valoarea combustibilului trecut la cheltuieli - 1024363 lei (motorina - 545160,12 lei și benzina - 479203.12 lei) și valoarea serviciilor de reparație auto, inclusiv a pieselor de schimb constituie 130525 lei (piese de schimb - 119304,68 lei și reparații auto - 11220 lei)). Concluzii privind neutilizarea activelor circulante în activitatea de întreprinzător se bazează pe verificarea blanchetelor de strictă evidență - foi de parcurs procurate de către contribuabil, care a constatat că atât foile de parcurs pentru autoturisme, cât și pentru autocamioane nu au fost îndeplinite conform prevederilor Instrucțiunilor privind completare și prelucrare foilor de parcurs aprobate prin Ordinul Departamentului Analize Statistice și Sociologice al Republicii Moldova nr. 108 din 17.12.1998;

- deducerea pierderilor în urma vânzării activelor efectuate între persoanele interdependente, și anume livrări de active biologice - ovine în adresa SRL „Deodemos Info” c.f. 1004609000992 (capitalul statutar aparține dlui Gorbatiș L.) conform facturilor fiscale seria AAA nr. 0746592 din 25.05.2016, seria AAA nr. 0746593 din 25.05.2016, seria AAA nr. 0746602 din 16.06.2016, în valoarea totală (fără TVA) de 229593,33 lei,

costul cărora conform datelor din evidența contabilă a întreprinderii constituie 704487,45 lei (229593,33-704487,45-474894,12 lei);

- trecerea la cheltuieli a costului producției agricole - floarea soarelui în suma de 420000 lei livrate la data de 01.09.2016 în cantitate de 70000 kg, pentru care contribuabilul nu dispune de document ce confirmă procurarea mărfii. Astfel, cheltuieli privind costul mărfii livrate se constată ca cheltuieli neconfirmate documentar;

- înregistrarea cheltuielilor în baza facturilor fiscale, originalele blanchetelor cărora nu s-au constatat în cadrul controlului în suma totală de 328496,74 lei, art. 24 alin. 1) Codul fiscal) constatate în rezultatul controlului ca cheltuieli neconfirmate documentar ((Seria OM nr. 2198746 din 28.09.2016, FA nr. 5175911 din 30.09.2016, FA nr. 5175940 din 30.09.2016), pentru L/10/2016 cu 25287.86 lei (Seria JI nr. 0291166 din 12.10.2016, JI nr. 0291167 din 13.10.2016, OM nr. 2214573 din 17.10.2016, JI nr. 0291164 din 31.10.2016), pentru L/1/2016 cu 1716.29 lei (Seria OM nr. 2239332 din 17.11.2016, LB nr. 0215032 din 23.11.2016));

- trecerea la cheltuieli a TVA calculate din diferența de costul livrărilor ce depășește valoarea livrărilor (mai jos de cost) în suma totală de 120947,76 lei, care nu au fost suportate și/sau achitate de către contribuabilul, doar înregistrate în programul de evidență contabilă.

Astfel, în rezultatul controlului suma cheltuielilor constatate pentru perioada anului 2016 a fost micșorată prin ajustare cu 2175982 lei. Luând în considerare prevederile art.24 alin.(10) din Codul fiscal, suma cheltuielilor neconfirmate documentar permise la deduceri constituie 0,2% din venitul impozabil în suma de 4242027 lei sau 8484 lei.

Astfel, venitul impozabil pentru perioada anului 2016 determinat în rezultatul controlului constituie 4 233 543 lei, impozitul pe venit calculat din acesta constituie 508025 lei, pe când conform datelor contribuabilului acesta a fost declarat în sumă de 186628 lei.

Prin urmare, persoanele care au gestionat SRL „Cereale Comerț” au intenționat venitul impozabil cu 2 678 309 lei, acțiuni ce au condus la diminuarea impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător cu 321 397 lei.

La capitolul corectitudinii calculării și achitării Taxei pe Valoarea Adăugată pentru perioadele fiscale martie 2016 - februarie 2017 s-a stabilit nerespectarea obligațiilor contribuabilului prevăzute de art. 8 alin. (2) lit. d), e) din Codul fiscal și încălcarea prevederilor art. 101. alin. (1) (*Subiecții impozabili stipulați la art.94 lit. a) sînt obligați să declare, conform art. 115, și să achite la buget pentru fiecare perioadă fiscală, stabilită conform art. 14, suma T.V.A., care se determină ca diferență dintre sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate de către cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate lor și sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate furnizorilor la momentul procurării valorilor materiale, serviciilor (inclusiv T.V.A. la valorile materiale importate) folosite pentru desfășurarea activității de întreprinzător in perioada fiscală respectivă, ținîndu-se cont de dreptul de trecere în cont conform art. 102.), art. 102 alin. (2), art. 115 alin. (2) (Fiecare subiect impozabil trebuie să verse la buget suma T. V.A., care urmează a fi achitată pentru perioadă fiscală, cel tîrziu la data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă, cu excepția achitării T. V.A.*

în buget: a) pentru serviciile aferente importului de mărfuri, a cărei achitare se face la momentul importului mărfii; b) pentru serviciile importate, a cărei achitare se face la momentul efectuării plății, inclusiv a plății prelabile pentru serviciul de import) din Codul fiscal, a prevederilor Ordinului IFPS nr. 1164 din 25.10.2012 „Despre aprobarea formularului Declarației privind TVA și modul de completare a Declarației privind TVA” (Anexa nr. 1), prin:

- micșorarea neîntemeiată a volumului de livrări impozabile la cota standard pentru luna decembrie 2016 cu 13 600 lei, respectiv suma TVA cu 2 720 lei declarate de către furnizorul SRL „Scorpan Si Co” c.f. 1004600012329 în baza facturii fiscale seria FU nr. 887097 din 26.12.2016;

- micșorarea sumei TVA aferentă plăților anticipate (avansuri) primite de la cumpărători în suma totală 250 046,67 lei, inclusiv pentru L/03/2016 cu 148 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL „Deodemos Info” c.f. 1004609000992 în suma de 2000 lei, pentru L/09/2016 cu 7035 lei aferentă plăților în avans primite de la GȚ „Bujor Steliana” c.f. 34658957 în suma de 42210 lei, pentru L/10/2016 cu 66 666,67 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL „Crown” c.f. 1003611004943 în suma de 900 000 lei, pentru L/1/2016 cu 17 272 lei, aferentă plăților în avans primite de la SRL „Cereal Grup” c.f. 1016602003885 în suma de 233 170 lei, pentru L/1/2016 cu 157 444 lei aferentă plăților în avans primite de la SRL „Trans Oil Refinery” c.f. 1006600053586 în suma de 2125492.50 lei, pentru L/1/2016 cu 1481 lei aferentă plăților în avans de la SRL „Lariland” c.f. 1010609000397 în suma de 20000 lei,

- micșorarea TVA aferentă livrărilor impozabile la cota redusă (8%) cu suma de 21473,42 lei declarate în baza facturii fiscale seria AAA nr. 0746594 din 28.06.2016. eliberate în adresa SA Floarea Soarelui c.f. 1002602001837, ca rezultat al stornării (micșorării) cu suma TVA calculate anterior de la avansuri primite. în rezultatul controlului nu s-a constatat calcularea sumelor TVA de la avansuri primite de la SA Floarea Soarelui în perioadele fiscale precedente; financiare în mărime de 13 850 283 lei și suma totală a cheltuielilor constatate conform datelor contabilității financiare în mărime de 13 875 851 lei, înregistrând pierderi în sumă de 25 568 lei.

Conform documentelor primare pentru perioada de activitate respectivă, prezentate de către persoanele responsabile de gestionarea activității întreprinderii „Cerealeun-Com” SRL, se constată că în suma cheltuielilor au fost incluse procurări de la persoane fizice în baza actelor de achiziție a mărfurilor în sumă totală de 11 637 841 lei.

Întru confirmarea primirii sumelor de mijloace bănești în mărime totală de 11637841 lei de la comercializarea producției agricole și predarea acesteia agentului economic, de către persoanele fizice înregistrate în actele de achiziție a mărfurilor și în evidența contabilă a contribuabilului, s-a stabilit că persoanele fizice au confirmat livrarea mărfurilor în adresa contribuabilului „Cerealeun-Com” SRL doar în sumă de 257 780 lei. Totodată, s-a stabilit că persoanele cu funcție de răspundere au reflectat în actele de achiziție a mărfurilor și în evidența contabilă date vădit denaturate privind persoanele fizice care au vândut produsele agricole în 3 cazuri procurarea produselor cerealiere în sumă totală de 751 170 lei de la persoane fizice după data decesului.

Contrar prevederilor art. 24 alin. (10) din Codul fiscal, care stipulează că „se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare suportate de contribuabil pe parcursul anului fiscal neconfirmate documentar, în mărime de 0,2% din venitul impozabil”, contribuabilul a atribuit neîntemeiat la deduceri în Declarația cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală 2016, suma de 11380061 lei ce reprezintă cheltuieli neconfirmate de la valoarea produselor cerealiere procurate de la persoane fizice.

Încălcarea descrisă mai sus, a dus la micșorarea de către întreprinderea „Cerealeun-Com” SRL a venitului impozabil pentru anul 2016 cu 11331784 lei și respectiv diminuarea impozitului pe venit provenit din activitatea de întreprinzător pentru anul 2016 cu 1359814 lei ceea ce a condus la neachitarea impozitului în proporții deosebit de mari.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței, în modul și termenul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de procuror și reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, care, în esență, au invocat aceleași critici vizavi de soluția adoptată de prima instanță în latura civilă. Astfel, s-a solicitat casarea parțială a sentinței în partea soluționării acțiunii civile, cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, prin care să fie admisă integral acțiunea civilă înaintată de Inspectoratul Fiscal de Stat, cu dispunerea încasării de la persoana juridică Societatea cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț” SC, a sumei de 6008777 lei și de la persoana juridică Societatea cu Răspundere Limitată „Cerealeun-Com” SC suma de 1981441 lei.

În motivarea apelurilor s-a menționat că, prima instanță eronat a admis în principiu acțiunea civilă, întrucât reprezentantul Serviciului Fiscal în cadrul ședinței de judecată a menționat că susține integral acțiunile civile înaintate împotriva celor două persoane juridice, iar suma imputabilă acestora a fost cu certitudine stabilită în urma controlului fiscal efectuat, însă prima instanță eronat nu a aplicat prevederile art. 225 Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 15 decembrie 2017 au fost admise apelurile declarate, s-a casat parțial sentința, în partea soluționării acțiunii civile, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit căreia s-a dispus încasarea în mod solidar de la Gorbatîh L., Bulbaș A., Bulbaș D. și persoana juridică Societatea cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț” SC, în beneficiul statului, a sumei de 6008777 lei.

De asemenea, s-a dispus încasarea în mod solidar de la Gorbatîh L., Bulbaș A., Bulbaș D. și persoana juridică Societatea cu Răspundere Limitată „Cerealeun-Com” SC, în beneficiul statului, a sumei de 1981441 lei.

În rest, celelalte dispoziții ale sentinței s-au menținut, fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei instanța de apel a specificat că, analizând argumentele apelanților raportate la actele cauzei, s-a constatat că sentința este neîntemeiată și pasibilă casării în partea soluționării acțiunii civile.

În vederea argumentării acestei soluții, instanța a făcut trimitere la mai multe norme procesual-penale, după cum urmează:

Potrivit art. 225 alin. (1) CPP, judecarea acțiunii civile în procesul penal indiferent de valoarea acțiunii, se efectuează de către instanța de competența căreia este judecarea cauzei penale. Concluziile instanței de fond în ce privește latura civilă, sunt în

contradicție cu prevederile art. 387 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, ce stipulează că, o dată cu pronunțarea sentinței de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sânt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge și numai în cazul excepțional când, pentru a stabili suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amânată examinarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, pentru ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.

În cauza deferită judecării, instanța ce s-a pronunțat asupra fondului, având la dispoziție sumele exacte solicitate de Serviciul Fiscal de Stat, ca prejudicii materiale cauzate prin infracțiunea săvârșită de către inculpați, fără nici un temei, a admis doar în principiu acțiunea civilă.

Din actele cauzei, rezultă că partea civilă și-a susținut pretențiile pecuniare pe tot parcursul judecării cauzei, acestea fiind constante și incluzând sumele indicate în rechizitoriu, precum și penalitățile și amenzile fiscale, paguba pricinuită fiind astfel cu certitudine stabilită deja la faza urmăririi penale, constituind o sumă fixă indicată de Serviciul Fiscal de Stat în acțiunile civile depuse, care au fost aduse la cunoștința părții apărării. Cauzarea prejudiciilor materiale în sumele date a fost reținută prin rechizitoriu în sarcina inculpaților Gorbatîh L., Bulbaș A., Bulbaș D., „Cerealeun-Com” SRL și „Cereale Comerț” SRL, în afară de penalitățile și amenzile fiscale, care în cadrul examinării cauzei în instanța de fond au recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și au solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, cerere, care a fost acceptată de instanță.

Totodată, în sumele solicitate de partea civilă în acțiunile civile depuse instanței de fond, au fost incluse penalitățile, amenzile și sancțiunile fiscale, care în sumă cu prejudiciile cauzate și reținute în rechizitoriu formează anume sumele indicate în acțiunile civile.

Suma datorată bugetului de stat de către SRL „Cerealeun-Com” survine în urma controlului fiscal - decizia nr. 73 din 16.06.2017, fiind calculat impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător în mărime de 1 359 814 lei, în același timp fiind calculată penalitatea, conform art. 228 alin. (2) din Codul Fiscal, în mărime de 43340 lei, cu aplicarea sancțiunilor fiscale, în mărime de 407944 lei, conform art. 261 alin. (4) Cod fiscal, 1000 lei în temeiul art. 260 alin. (3) Cod fiscal și 169343 lei în temeiul art. 10 alin. (5) din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi.

Referitor la SRL „Cereale Comerț”, în urma controlului fiscal efectuat, a fost emisă decizia nr. 76 din 16.06.2017, pe marginea controlului fiscal a fost calculat impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător, în valoare de 319765 lei, în același timp fiind calculată taxa pe valoarea adăugată în mărime de 402436 lei, impozitul pe venit din salariu în mărime de 896 lei, impozitul pe venit reținut la sursa de plată în mărime de 138348 lei, precum și taxa pentru folosirea drumurilor în mărime de 25509 lei, prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime de 1812 lei, în același timp fiind calculate penalități în temeiul art. 228 alin. (2) din Codul fiscal în valoare totală de 138978 lei și amenzi în mărime totală de 4981033 lei, aplicate în temeiul art. 260 alin. (3), art. 261 alin. (1), (4), (5), (6) din Codul fiscal, art. 10 alin. (4) din Legea cu privire la

antreprenoriat și întreprinderi nr.845 din 03.01.1992 - pentru desfășurarea activității în domeniul transportului rutier contra cost și comercializarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, fără a dispune de licență, astfel fiind aplicată amenda în mărimea venitului brut obținut din realizarea activităților menționate și în temeiul art. 10 alin. (5) din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi - pentru nerestituirea în termen a numerarului în casa întreprinderii și pentru efectuarea decontărilor în numerar în sumă ce depășește cumulativ 100 mii lei lunar, în baza obligațiilor lor financiare încălcând modul stabilit de decontare prin virament.

Cele indicate de reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat în instanța de fond s-a confirmat cu certitudine prin copiile actelor prezentate ședința instanței de apel de către reprezentantul SFS, și anume decizia nr.73 din 16.06.2017, emisă în baza materialelor controlului fiscal efectuat prin metoda verificării tematice, generalizate în actul de control nr. 679463 din 31.03.2017 în privința SRL „Cerealeun-Com” și decizia nr.76 din 16.06.2017, emisă în baza materialelor controlului fiscal efectuat prin metoda verificării totale, generalizate în actul de control nr 679464, prelungit pe formularul nr. 5-679465 din 31.03.2017 în privința lui SRL „Cereale-Comerț”.

Din copiile deciziilor nominalizate supra rezultă cu claritate că un exemplar al ambelor decizii a fost înmănat la data de 21.06.2017 inculpatului Bulbaș D. care la acel moment reprezenta interesele SRL „Cerealeun-Com” și SRL „Cereale-Comerț”, faptul primirii exemplarelor fiind confirmat prin semnătura inculpatului.

Astfel, inculpații cunoșteau despre deciziile emise în privința persoanelor juridice SRL „Cerealeun-Com” și SRL „Cereale-Comerț”, însă cu toate acestea, deciziile date nu au fost contestate în modul prevăzut de lege, ceea ce denotă că inculpații și partea apărării în general au fost de acord cu soluțiile adoptate în decizii. În instanța de apel inculpatul Gorbatîh L., la fel a confirmat, că nu a depus nici o plângere asupra deciziilor SFS.

Mai mult ca atât, fiind audiat în ședința primei instanțe, reprezentantul SRL „Cereale Comerț”, a recunoscut faptele indicate în rechizitoriu, evidențiind că este de acord ca întreprinderea să recupereze prejudiciul cauzat.

Din considerentele arătate, instanța de apel a admis acțiunile civile înaintate, cu dispunerea încasării în mod solidar de la inculpați și persoanele juridice în beneficiul statului a prejudiciilor materiale în sumele solicitate în apeluri, ținându-se seama în acest sens de deciziile nr.73 din 16.06.2017 și nr.76 din 16.06.2017.

6. Nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, inculpații Gorbatîh L., Bulbaș A., Bulbaș D., au declarat recursuri ordinare.

6.1. Inculpatul Gorbatîh L. solicită casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea sentinței în privința sa, menționând că, cauza penală s-a examinat în procedura prevăzută de art. 364¹ CPP, iar la examinarea acesteia în procedură simplificată, în cazul adoptării sentinței de condamnare, instanța de judecată urma să se pronunțe asupra acțiunii civile, în cazul în care inculpatul o recunoaște integral. Totodată, potrivit art. 387 alin.(3) CPP, în cazuri excepționale când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor convenite părții civile ar trebui amânată judecarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța civilă.

În cadrul ședinței de judecată, după ce inculpații au depus cerere de examinare a cauzei în baza art. 364¹ CPP și instanța de judecată a acceptat-o prin încheiere, la ședința următoare, reprezentantul Inspectoratului Fiscal de Stat a prezentat un act de control, potrivit căruia SRL „Cerealeun-Com” și SRL „Cereale Comerț” au prejudiciat statul prin neachitarea unor taxe în sumă de 6 008 777 lei și, respectiv, de 1981 441 lei.

În situația dată, instanța de fond corect a admis în principiu acțiunea civilă înaintată, urmând ca supra sumelor invocate să se pronunțe instanța civilă. În acest sens, fiind luat în considerare că, suma pretinsă de la SRL „Cerealeun-Com” survine în urma controlului fiscal, fiind calculat impozitul în calitate de întreprinzător în mărime de 1359814 lei, în același timp, fiind calculată penalitatea conform art. 228 alin. (2) Cod fiscal, în mărime de 43340 lei, cu aplicarea sancțiunii fiscale în mărime de 407 944 lei, conform art. 261 alin. (4) Cod fiscal, 1000 lei în temeiul art. 260 alin. (3) și 169 343 lei în temeiul art. 10 alin. (5) al Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi.

Referitor la SRL „Cereale Comerț”, în urma controlului efectuat, pretenția pecuniară imputabilă a fost constituită din însumarea impozitului pe venit din activitatea în calitate de întreprinzător în valoare de 319 765 lei, în același timp fiind calculată taxa pe valoare adăugată în mărime de 402 436 lei, impozitul pe venit din salariu în mărime de 896 lei, impozitul pe venit reținut la sursa de plată, precum și taxa pentru folosirea drumurilor în mărime de 25 509 lei, în același timp fiind calculate penalități în valoare totală de 138 978 lei și amenzi în sumă totală de 4 981 033 lei.

Pe de altă parte, recurentul menționează că, reprezentantul Inspectoratului Fiscal de Stat a solicitat admiterea în principiu a acțiunilor civile înaintate față de SRL „Cereale Comerț” și SRL „Cerealeun-Com”, urmând ca ulterior asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

După care, declarând apel, contrar prevederilor legale, reprezentantul Inspectoratului Fiscal de Stat și-a modificat cerințele, solicitând încasarea sumelor de 6008777 lei și 1981441 lei. Astfel, la examinarea apelurilor, instanța urma să ia în considerare acest moment și să verifice cine de facto administra și era fondatorul persoanelor juridice, de la care s-a dispus încasarea prejudiciului material cauzat statului, dar să nu dispună abuziv și vădit neîntemeiat încasarea în mod solidar de la toți inculpații a sumelor de 6008777 lei și 1981441 lei.

6.2. Inculpații Bulbaș D. și Bulbaș A., în cererea de recurs declarată, solicită casarea totală a deciziei instanței de apel, cu menținerea în vigoare a sentinței, din următoarele considerente.

Temei pentru declararea recursului ordinar constituie prevederile art. 427 alin. (1) pct.6), 8), 14) CPP, deoarece hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția, Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă.

Recurenții susțin că instanța de apel nu a respectat întocmai prescripțiile legale și nu a judecat cauza în limita și în raport cu toate circumstanțele de fapt și de drept invocate în rechizitoriu.

De asemenea, eronat s-a indicat că, sumele de bani ce urmează a fi încasate în mod solidar de la inculpați reiese din deciziile Serviciului Fiscal de Stat, care nu au fost contestate de către inculpați și astfel urmează a fi admise acțiunile civile. Circumstanțele expuse atestă în mod lucid că instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii, adoptând o hotărâre care nu cuprinde motivelor legale pe care se întemeiază soluția, reieșind din faptul că în rechizitoriu sunt indicate alte sume.

Recurenții susțin că este neîntemeiat argumentul instanței de apel, precum că Decizia SFS este în vigoare, nefiind contestată de către inculpați, întrucât doar reprezentanții legali a persoanelor, juridice au fost în drept să conteste aceste decizii, contabilul Bulbaș D. nu a fost delegat cu astfel de drepturi de a o contesta în instanța de judecată, nici Bulbaș A. nu a dispus de atare împuterniciri, întrucât la momentul emiterii deciziei de către SFS nu mai deținea funcția de administrator al SRL „Cereale Comerț”, mai mult ca atât Deciziile SFS se referă doar la persoanele juridice.

Totodată, se menționează că nu este clară poziția Serviciului fiscal de Stat, care a formulat în instanța de fond acțiune civilă privind încasarea prejudiciului material de la persoanele juridice, iar în instanța de apel a solicitat încasarea în mod solidar de la toți inculpații prejudiciul respectiv, ținând cont și de faptul că amenzile și penalitățile prin Deciziile ulterioare emise de SFS sunt aplicate nemijlocit persoanelor juridice, și este totalmente neîntemeiată solicitarea de a pune în sarcina lui Bulbaș A. și Bulbaș D. achitarea amenzilor și penalităților, la care aceștia nu au tangență și nu le sunt imputabile.

Astfel, fiindu-le încălcat dreptul participanților la un proces echitabil, stipulat în art. 6 pct. 1) al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, precum și principiile contradictorialității și egalității părților în drepturi procedurale, ce constituie temei de casare a deciziei.

Un alt temei de casarea a deciziei îl constituie și faptul că, prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 30.01.2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 10 pct. 4 din Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi (*Sesizarea nr. 154g/2017*) s-au declarat neconstituționale textele „*activității fără licență*” și „*amendă în mărimea venitului brut*” din art. 10 pct. 4) din Legea nr. 845-XII din 03.01.1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi. Respectiv, având la bază Hotărârea menționată a Curții Constituționale, se atestă netemeinicia Deciziei SFS nr. 76 din 16.07.2017 în partea aplicării amenzii față de SRL „Cereale Comerț” în mărime de 4 618 532 lei, în temeiul art. 10 alin.(4) al Legii cu privire la antreprenariat și întreprinderi, și care se pretinde a fi încasată în mod solidar de la inculpați, atât persoane fizice, cât și persoane juridice.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, la caz, au fost depuse referințe de către: procuror și reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, care au solicitat respingerea recursurilor declarate de inculpați, deoarece sunt neîntemeiate.

8. Judecând recursurile ordinare declarate, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acestea urmează a fi admise, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel, în partea soluționării acțiunii civile înaintate de Serviciul Fiscal de Stat privind recuperarea prejudiciului material cauzat prin infracțiunea comisă de inculpați și

dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată, celelalte dispoziții ale deciziei recurate fiind menținute fără modificări.

Pentru a statua asupra acestei soluții instanța de recurs a avut în vedere dispoziția art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, care prevede că, judecând recursul, instanța este în drept să-l admită, casând parțial hotărârea atacată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, atunci când eroarea judiciară admisă nu poate fi corectată la această etapă a procedurilor.

Adică, prin judecarea cauzei de către instanța de recurs se face o verificare minuțioasă a deciziei recurate și, după caz, aceasta poate fi desființată, dacă se constată că hotărârea cuprinde erori de drept, ce sunt pasibile remedierii doar prin rejudecare de către instanța care le-a admis.

Cererile de recurs depuse de inculpații Gorbatîh L., Bulbaș D. și Bulbaș A., în esență, prezintă elemente de similitudine în conținut, recurenții invocând critici ce țin preponderent de modul soluționării acțiunii civile de către instanța de apel, din atare considerente Colegiul penal lărgit le va examina într-un singur context.

În același timp, se constată că în partea soluționării laturii penale, careva obiecții titularii recursurilor nu înaintează, prin urmare soluția în această parte a instanțelor ierarhic inferioare se menține integral.

Cu titlul introductiv, se relevă că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat produce un efect devolutiv complet asupra fondului cauzei, prin alte cuvinte provoacă un control integral atât vizavi de circumstanțele de fapt, cât și asupra celor de drept, în privința persoanelor care l-au declarat și privitor la argumentele avansate de acestea, în latura penală și cea civilă.

Articolul 417 alin. (1) pct.7)-8) Cod de procedură penală, stipulează că decizia instanței de apel trebuie să cuprindă fondul apelurilor și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea acestora, precum și motivele adoptării unei atare soluții. Pe de altă parte, la etapa judecării cauzei de către instanța de apel rămâne valabilă regula reglementată de legislator în art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit căreia orice cauză urmează a fi judecată numai în privința persoanei puse sub învinuire și în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. În cazul în care, instanța de apel nu îndeplinește aceste stricte prevederi legale, aceasta echivalează cu nerezolvarea fondului apelurilor declarate, fapt ce atrage după sine casarea deciziei adoptate.

Concomitent, urmează de evidențiat faptul că, cauza penală deferită judecării a fost examinată de prima instanță în procedură simplificată, reglementată de art. 364¹ Cod de procedură penală, în baza probelor administrate în faza de urmărire penală. În linii generale, specificul acestei proceduri constă în aceea că, inculpații manifestând dorința de accelerare a examinării cauzei ce-i vizează, urmează să intervină în fața instanței cu o pledoarie în acest sens, în cazul întrunirii cumulative a următoarelor condiții: cererea trebuie să survină pînă la începerea cercetării judecătorești; să conțină mențiune privind recunoașterea totală și necondiționată a faptei/faptelor incriminate în legătură cu care inculpații au fost diferiți justiției și să renunțe la dreptul de a solicita examinarea altor

probe, totodată, probele administrate în faza de urmărire penală să fie suficiente și de natură să permită stabilirea unei pedepse.

O altă trăsătură notabilă a procedurii simplificate nominalizate, în care au fost formulate și acțiuni civile, constă în faptul că, de regulă, prin recunoașterea integrală a vinovăției, inculpații urmează să recunoască implicit și acțiunea civilă înaintată împotriva acestora.

Așadar, verificând actele cauzei, raportate la criticele avansate de inculpați în legătură cu modul de soluționare a acțiunii civile în cadrul acestui proces penal, Colegiul ajunge la conchiderea că instanța de apel, prin soluția pronunțată și expusă în pct. 4) din prezenta decizie, nefondat a dispus încasarea prejudiciilor materiale solicitate de partea civilă, în mod solidar, de la toți inculpații, depășind vădit limitele judecării acesteia cauze și desconsiderând prevederile legale ce guvernează procedura judecării acesteia.

În particular, avînd în vedere că defectuoșitatea actului întocmit de instanța de apel ține de soluționarea laturii civile, în contextul ce urmează Colegiul va expune raționamentele care au stat la baza casării deciziei recurate.

Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care *face obiectul acțiunii penale*.

În procesul penal acțiunea civilă este o modalitate de reparare a prejudiciului cauzat prin infracțiune, iar pentru exercitarea acesteia este necesar întrunirea cumulativă a anumitor condiții. În primul rînd, este important de a constata dacă infracțiunea a provocat un prejudiciu, care poate fi material, moral sau fizic. După care, se va stabili legătura de cauzalitate între infracțiunea săvîrșită și prejudiciul reclamat. În final, pentru a se putea pretinde repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, se cere ca acesta să fie cert. Caracterul cert al prejudiciului înseamnă că acesta este un prejudiciu sigur, s-a produs în realitate și poate fi evaluat.

În general, se consideră că prejudiciul solicitat de partea civilă prin intermediul acțiunii avansate în fața instanței împotriva inculpaților, trebuie să reprezinte o consecință directă a infracțiunii deduse judecării, mai cu seamă în cazul pretinderii recuperării prejudiciului material.

Conform dispoziției art. 23 alin. (2) Cod de procedură penală, victima unei fapte care constituie componentă de infracțiune este în drept să ceară, în condițiile legii procesual-penale, pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale.

Art. 219 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale sau, după caz, le-a fost adusă daună reputației profesionale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvîrșirea acesteia. Tot aici, se remarcă că acțiunea civilă poate fi înaintată în orice moment de la pornirea procesului penal, până la terminarea cercetării judecătorești și aceasta poate fi înaintată în numele persoanei fizice de către reprezentanții părților vătămate recunoscute ca părți civile în procesul penal, prin ordonanța organului de urmărire penală ori prin încheierea instanței de judecată, care judecă cauza ca prima instanță.

Din rechizitoriu, se constată că inculpații Gorbatîh L., Bulbaș A. și Bulbaș D., acționând prin participație, au fost învinuiți de comiterea infracțiunii de evaziune fiscală, care a dus la prejudicierea statului cu suma totală de 2.247.536,02 lei, iar persoanele juridice „Cerealeun-Com” SRL și „Cereale Comerț” SRL, săvârșind aceiași infracțiune, au prejudiciat statul cu 1.359.814 lei și respectiv cu 426.629 lei.

La momentul investirii instanței, prin rechizitoriu, cu judecarea cauzei pe fond, careva acțiuni civile nu au fost înaintate, iar prejudiciul estimat a fost indicat în rechizitoriu.

Ulterior, la etapa judecării cauzei pe fond, după ce inculpații au inițiat procedura examinării cauzei în temeiul art. 364¹ CPP, Serviciul Fiscal de Stat a depus două acțiuni civile îndreptate împotriva persoanelor juridice „Cerealeun-Com” SRL și „Cereale Comerț” SRL.

Prin cererile privind recunoașterea ca parte civilă și încasarea prejudiciului la Bugetul Public Național, anexate la filele dosarului 233-236 din vol. VI, depuse de Serviciul Fiscal de Stat, îndreptate împotriva persoanelor juridice „Cerealeun-Com” SRL și „Cereale Comerț” SRL, se pretinde încasarea în beneficiul statului a sumei de 1981441 lei de la „Cerealeun-Com” SRL și a sumei de 6008777 lei de la „Cereale Comerț” SRL.

În argumentarea pretențiilor pecuniare nominalizate supra, partea civilă a indicat în acțiunea civilă următoarele: *„Prin Ordonanța privind dispunerea efectuării controlului fiscal prin metoda verificării totale, emisă la data de 06 decembrie 2016 de către Procurorul N. Busuioc, a fost dispus efectuarea controlului fiscal prin metoda verificării totale la entitatea S.R.L. „Cerealeun-Com”, pentru perioada de activitate 2015 - 2016 de către specialiștii SFS.*

Controlul fiscal a fost efectuat, rezultatele căruia au fost reflectate în actul de control nr. 5-679463 din 31.03.2017, fiind emisă ulterior Decizia Serviciului Fiscal de Stat nr. 73 asupra cazului de încălcare a legislației comisă de SRL „Cerealeun-Com” la data de 16 iunie 2017.

*În temeiul deciziei menționate au fost calculate obligațiuni fiscale în sumă totală de **1981441** lei, constituite din plăți de bază la impozite - **1359814** lei, majorări de întârziere (penalități) ce constituie **43340** lei și amenzi în sumă de **578287** lei.*

Reieșind din faptul că la moment entitatea SRL „Cerealeun-Com” nu a executat decizia SFS sus menționată se constată necesitatea întreprinderii tuturor măsurilor necesare în vederea recuperării prejudiciului prin intentarea unei acțiuni civile în cadrul procesului penal.”

Însumând obligațiunile fiscale imputabile persoanei juridice „Cerealeun-Com” SRL, acestea se cuantifică într-un total de 1981441 lei.

În continuare, în cea de a doua acțiune civilă înaintată deja împotriva persoanei juridice „Cereale Comerț” SRL, se menționează că: *„Prin Ordonanța privind dispunerea efectuării controlului fiscal prin metoda verificării totale, emisă la data de 06 decembrie 2016 de către Procurorul N. Busuioc, a fost dispus efectuarea controlului fiscal prin metoda verificării totale la entitatea S.R.L. „Cerealeun-Com”, pentru perioada de activitate 2015 - 2016 de către specialiștii SFS.*

Controlul fiscal a fost efectuat, rezultatele căruia au fost reflectate în actul de control nr. 5-679464, prelungit pe formularul nr. 5-679465 din 31.03.2017, fiind emisă ulterior Decizia Serviciului Fiscal de Stat nr. 76 asupra cazului de încălcare a legislației comisă de SRL „Cereale Comerț” la data de 16 iunie 2017.

În temeiul deciziei menționate au fost calculate obligațiuni fiscale în sumă totală de 6008777 lei, constituite din plăți de bază - 888766 lei, majorări de întârziere (penalități) ce constituie 138978 lei și amenzi în sumă de 4981033 lei.

Reieșind din faptul că la moment entitatea SRL „Cerealeun-Com” nu a executat decizia SFS sus menționată se constată necesitatea întreprinderii tuturor măsurilor necesare în vederea recuperării prejudiciului prin intentarea unei acțiuni civile în cadrul procesului penal.”

În acest caz, suma totală a prejudiciului material revendicat este de 6008777 lei.

Prima instanță a admis în principiu acțiunile civile înaintate, menționând în pct. 120 din sentință că: *„Acțiunile civile înaintate de către Serviciul Fiscal de Stat, cu sediul în mun. Chișinău, str. C. Tanase 9, către „Cerealeun-Com” SRL și „Cereale Comerț” SRL, instanța de judecată consideră de a le admite în principiu, lăsând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.”* Or, după cum se învederează din partea descriptivă a sentinței, careva argumente ce ar justifica adoptarea unei atare soluții nu au fost aduse.

În acest context, se relevă că, potrivit art. 387 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, o dată cu pronunțarea sentinței de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sânt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge și numai în cazuri excepționale când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor convenite părții civile, ar trebui amânată examinarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța civilă. În toate cazurile, instanța este legată de obligația de a-și motiva soluția adoptată.

Anume, omisiunea primei instanțe de a-și motiva cu argumente temeinice soluția adoptată în latura civilă, face imposibilă menținerii sentinței de către Colegiul penal lărgit, după cum solicită recurenții în cereri.

Fiind consecvenți cu cele expuse, se notează că, soluția admiterii în principiu a acțiunii civile nu a satisfăcut nici partea acuzării, nici partea civilă, acestea adresându-se instanței de apel, cu cereri de rejudecarea în această parte a sentinței și admiterii integrale a pretențiilor pecuniare invocate.

Instanța de apel, a admis integral acțiunile civile, mai mult ca atât a dispus încasarea, în mod solidar, a sumei de 6008777 lei de la Gorbatîh L., Bulbaș A., Bulbaș D. și persoana juridică Societatea cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț” SC, în beneficiul statului, iar a sumei de 1981441 lei de la Gorbatîh L., Bulbaș A., Bulbaș D. și persoana juridică Societatea cu Răspundere Limitată „Cerealeun-Com” SC, în beneficiul statului.

Față de cele ce preced, instanța de recurs reiterează că angajarea răspunderii civile delictuale pentru prejudiciile cauzate prin fapta proprie presupune existența cumulată a celor patru condiții sau elemente constitutive, respectiv: prejudiciul, fapta ilicită, raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, vinovăția autorului faptei ilicite și

prejudiciabile.

Răspunderea civilă delictuală sau reparatorie are ca primă finalitate repararea prejudiciului cauzat, iar prejudiciul reprezintă condiția dar și măsura răspunderii reparatorii, întrucât aceasta se angajează numai în limita prejudiciului injust cauzat.

Prin art.1398 Cod civil, se consacră regula de principiu potrivit căruia obligația de a repara un prejudiciu cauzat altuia printr-o faptă ilicită, săvârșită cu vinovăție, se naște direct și nemijlocit în sarcina autorului acelei fapte, întrucât fiecare răspunde de faptele sale proprii.

Există însă și situația legală în care avem pluralitate de persoane răspunzătoare pentru același prejudiciu, în condițiile art.1414 Cod civil, în conformitate cu care: „*Cei care răspund pentru o faptă prejudiciabilă sunt ținuți în solidar la reparație față de cel prejudiciat*”. Aceasta reprezintă în esență solidaritatea pasivă legală, o veritabilă garanție pentru realizarea creanței, instituind obligația pentru fiecare debitor solidar de a repara întreg prejudiciu, ori în cazul dacă este imposibil să se determine cotele despăgubirilor datorate de debitorii solidari conform alin.(1) și (2), ei vor fi răspunzători în cote egale.

În cauza deferită judecății, prevederile art. 1414 din Codul civil nu sunt aplicabile, adică dispunerea încasării solidare de la toți inculpații este inacceptabilă, întrucât în primul rând acțiunea civilă a fost înaintată doar împotriva persoanelor juridice, iar în al doilea rând sumele prezentate în calculul Serviciului Fiscal de Stat din acțiuni țin nemijlocit de controlul fiscal efectuat la persoanele juridice și neregulile admise de SRL „Cerealeun-Com” și SRL „Cereale Comerț”, prin încălcarea legislației fiscale.

Totodată, instanța de recurs își exprimă dezacordul cu soluția instanței de apel și reieșind din considerentul că, pretențiile pecuniare avansate de Serviciul Fiscal de Stat au fost admise în volum deplin, în acest sens fiind depășit considerabil prejudiciul cauzat statului prin rechizitoriu.

Or, în urma comiterii infracțiunii de evaziune fiscală imputabilă, prin rechizitoriu, inculpaților Gorbatîh L., Bulbaș A. și Bulbaș D. aceștia au prejudiciat statul cu suma totală de 2.247.536,02 lei, iar persoanele juridice: „Cerealeun-Com” SRL și „Cereale Comerț” SRL, săvârșind aceiași infracțiune, cu sumele de 1.359.814 lei și de 426.629 lei.

Respectiv, limitele răspunderii civile delictuale care se extind asupra inculpaților, nu pot ieși din limitele prejudiciului constatat prin rechizitoriu, având în vedere că această cauză a fost judecată în procedura simplificată și aceștia au recunoscut integral și fără rezerve fapta incriminată prin actul de învinuire și cel de sesizarea a instanței.

În afară de faptul că, prin acțiunile civile înaintate sunt revendicate sume care depășesc vădit prejudiciul imputabil inculpaților prin rechizitoriu, se mai constată că, calculul acestor sume rezultă din deciziile Serviciului Fiscal de Stat nr. 73 și nr. 76, ambele datate cu 16.06.2017.

Rechizitoriul în cauza dată a fost întocmit la data de 04.05.2017, (f.d. 117, vol. VI) iar materialele dosarului au fost expediate în instanță la 10.05.2017. (f.d.126, vol. VI)

Prin urmare, reieșind din soluția instanței de apel, inculpații sunt obligați să achite, în mod solidar, un prejudiciul pecuniar care a fost pretins doar de la persoanele juridice, constatat printr-un act de control fiscal ulterior formulării învinuirii și rechizitoriului,

ceea ce constituie o încălcare vădită a limitelor judecării acestei cauze de către Curtea de Apel Bălți.

Pe cale de consecință, se relevă că, în această speță, este indiscutabil dreptul statului la recuperarea prejudiciului material cauzat prin infracțiunea de evaziune fiscală comisă de inculpați, însă avînd în vedere specificul procedurii simplificate de examinare a acestui dosar, cuantumul prejudiciului material revendicat nu-l poate depăși pe cel imputabil părților prin rechizitoriu.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile expuse în art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să judece cauza în strictă conformitate cu exigențele legii procesual-penale și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, avînd în vedere motivele casării ei, să înlătore omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în acord cu art. 417 Cod de procedură penală.

În subsidiar, Colegiul penal lărgit ține să evidențieze că, la rejudecarea cauzei de către instanța de apel urmează a fi verificate și toate criticele expuse de recurenți în cererile de recurs.

9. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE :

Admite recursurile ordinare declarate de inculpați, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 15 decembrie 2017 în cauza penală privindu-i pe Gorbatîh Lilian, Bulbaș Anatolie, Bulbaș Daniel, persoana juridică Societatea cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț” SC și persoana juridică Societatea cu Răspundere Limitată „Cerealeun-Com” SC, în partea soluționării acțiunii civile, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, celelalte dispoziții ale hotărîrii atacate se mențin.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac, pronunțată integral la 15 mai 2018.

Președinte

GORDILĂ Nicolae

Judecător

CATAN Liliana

Judecător

COVALENCO Elena

Judecător

DIACONU Iurie

Judecător

GUZUN Ion